

Sygn. akt I ACz 798/14

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2014 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2014 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej ul. (...) w K.

przeciwko Wspólnocie Mieszkaniowej ul. (...) w K.

o zapłatę

na skutek zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 10 marca 2014 roku, sygn. akt I C 2111/12

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt I ACz 798/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 10 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie w punkcie I oddalił wniosek strony pozwanej Wspólnoty Mieszkaniowej ul. (...) w K. o zwolnienie od opłaty sądowej od apelacji, w punkcie II oddalił wniosek strony pozwanej o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

W uzasadnieniu swego stanowiska Sąd Okręgowy omówił regulację prawną dotyczącą wspólnoty mieszkaniowej, zaznaczając, że wspólnota jest tworzona przez członków wspólnoty, którzy w razie konieczności powinni partycypować w poniesieniu kosztów sądowych. Wskazał również, że strona pozwana, posiada środki na uiszczenie opłaty od apelacji w kwocie 2.688 zł. Z przedłożonych dokumentów wynika bowiem, że na dwóch rachunkach bankowych należących do strony pozwanej na dzień 31 stycznia 2014 r. saldo wynosi odpowiednio 55.085,15 zł oraz – 114,22 zł. Ponadto strona pozwana oświadczyła, że posiada płynność finansową, lecz wymagane płatności realizuje z niewielkimi opóźnieniami. Nie posiada żadnych rezerw finansowych. W 2013 r. poniosła stratę w planie gospodarczym na kwotę ok. 1218 zł oraz w opłatach zmiennych za media w kwocie 19.272 zł. Miała możliwość zaoszczędzenia środków finansowych celem uiszczenia opłaty sądowej od apelacji, mając na uwadze, że sprawa toczy się od 2012 r. Pozwana Wspólnota, jako strona procesu powinna podjąć stosowną uchwałę o podwyższeniu zaliczki i z tych środków sfinansować opłatę sądową od apelacji. Okoliczność, że przez zaniechanie strony pozwanej nie doszło do ściągnięcia takiej kwoty nie może skutkować obciążeniem fiskalnym Skarbu Państwa w postaci udzielenia stronie pozwanej zwolnienia od opłaty od apelacji.

Odnośnie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu Sąd Okręgowy, odwołując się do przepisu art. 117 § 5 k.p.c., uznał, że w niniejszej sprawie nie zachodzi konieczność ustanowienia dla pozwanej pełnomocnika z urzędu. Sprawa znajduje się obecnie na etapie postępowania apelacyjnego, gdyż strona pozwana reprezentowana przez radcę prawnego w terminie wniosła apelację od wyroku sądu i instancji, przedstawiła zarzuty, uzasadniła je i prawidłowo

określiła zakres zaskarżenia. Nadto strona pozwana nie wykazała, że dotychczasowy pełnomocnik wypowiedział jej pełnomocnictwo, co powoduje, że pełnomocnictwo nie wygasło.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła strona pozwana, zaskarżając je w całości i domagając się jego zmiany poprzez zwolnienie strony pozwanej od opłaty sądowej od apelacji i ustanowienie pełnomocnika z urzędu, względnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu podała, że nałożenie na właścicieli lokali obowiązku uiszczenia zaliczek byłoby niecelowe, gdyż ze względu na kryzys, ich sytuacja jest zła, już obecnie zalegają stronie pozwanej z zapłatą bieżących składek. Odnośnie zaś kwestii ustanowienia pełnomocnika z urzędu, skarżąca wytknęła Sądowi I instancji błędne przyjęcie, że nie wygasło poprzednio udzielone przez stronę pozwaną pełnomocnictwo, podczas gdy po wniesieniu apelacji pełnomocnik z wyboru wypowiedział pełnomocnictwo uzasadniając to wątpliwościami co do strony podmiotowej stron. Ustanowienie pełnomocnika z urzędu jest również uzasadnione stopniem skomplikowania podniesionych w apelacji zarzutów i potrzebą należytej ochrony praw strony pozwanej na dalszym etapie postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne.

Zgodnie z art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.05.167.1398) sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. A zatem na wnioskodawcy ciąży obowiązek wykazania, iż z uwagi na sytuację majątkową nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych. Wnioskująca wspólnota obowiązana jest zatem wykazać nie tylko, że nie ma adekwatnych środków na poniesienie kosztów postępowania, ale także że nie ma ich, mimo iż podjęła wszelkie niezbędne środki, aby zdobyć fundusze na pokrycie tych wydatków.

W niniejszej sprawie strona pozwana nie wykazała, że nie ma dostatecznych środków na pokrycie kosztów sądowych sprowadzających się w obecnym etapie do obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od apelacji w kwocie 2.688 zł.

Z przedstawionego przez pozwaną wspólnotę wyciągu z rachunku bankowego wynika, że na dzień wniesienia apelacji tj. 17 stycznia 2014 r. skarżąca na rachunku bankowym dysponowała środkami pieniężnymi przekraczającymi kwotę 59.000 zł (k. 831), a zatem sumą kilkunastokrotnie przekraczającą należną opłatę od apelacji. W tej sytuacji twierdzenie, że żaląca nie posiada środków na uiszczenie tej opłaty w sposób oczywisty odbiega od rzeczywistego stanu finansów skarżącej. Okoliczność, że środki te w przeważającym wymiarze stanowią wpłaty od członków wspólnoty na koszty zarządu nieruchomością wspólną, na zaspokajanie bieżących potrzeb, nie ma znaczenia dla oceny zdolności płatniczych pozwanej wspólnoty. Jak bowiem trafnie podkreślił Sąd I instancji, że w przypadku wniesienia wniosku o zwolnienie od kosztów przez wspólnotę mieszkaniową należy zwrócić uwagę na bardzo ścisły związek między wspólnotą a właścicielami lokali wchodzących w skład nieruchomości wspólnej. W tym zakresie podkreślenia wymaga, że wspólnota mieszkaniowa nie jest osobą prawną, a jedynie jednostką organizacyjną, która posiada zdolność prawną (art. 33¹ § 1 k.c.). Nie jest zatem odrębnym bytem prawnym, lecz jest tworzona przez ogół właścicieli, których lokale wchodzi w skład określonej nieruchomości (art. 6 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, Dz. U. z 1994 r. Nr 85, poz. 388). W konsekwencji nie posiada odrębnego majątku, który można by oceniać niezależnie od sytuacji majątkowej właścicieli, zwłaszcza że ustawa wprost stanowi, iż za zobowiązania dotyczące nieruchomości wspólnej każdy właściciel lokalu odpowiada w części odpowiadającej jego udziałowi w tej nieruchomości (art. 17 ustawy). Wspólnota mieszkaniowa prowadzi zarząd nieruchomością, stanowiącą współwłasność konkretnych osób. Koszty zaś tego zarządu stanowią nie tylko opłaty i wydatki wymienione w przepisie art. 14 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tekst jedn.: Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903), lecz również koszty postępowania, dotyczącego nieruchomości w zakresie jej utrzymania. Sprawa niniejsza niewątpliwie dotyczy tych kwestii, wobec czego właściciele mają obowiązek pokrycia jej kosztów. Zatem środki na poniesienie opłaty od apelacji pozwana Wspólnota może uzyskać od swoich członków, zwłaszcza w sytuacji, gdy bierze ona udział w procesie dla obrony finansowych interesów

członków wspólnoty a koszty związane z ewentualnymi postępowaniami sądowymi prowadzonymi przez wspólnotą stanowią koszty jej bieżącego funkcjonowania. Tym samym wspólnota mieszkaniowa winna prowadzić kalkulację wysokości potrzeb w tym zakresie, co winno znaleźć odzwierciedlenie w uchwałach właścicieli lokali, mając na uwadze fakt, że niniejsza sprawa została wszczęta już kilka lat temu. Nie sposób zatem uznać, że strona pozwana w ramach swojego funkcjonowania nie ma możliwości poniesienia kosztów sądowych.

Zażalenie nie ma uzasadnionych podstaw również w kwestii ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Kodeks postępowania cywilnego przewiduje możliwość domagania się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego z urzędu niezależnie od uprzedniego zwolnienia strony od kosztów sądowych. Wedle art. 117 § 5 k.p.c. przyznanie pełnomocnika z urzędu celem świadczenia pomocy prawnej, oprócz obowiązku wykazania niemożności pokrycia kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego zgodnie z art. 117 § 2 k.p.c., ustawodawca dodatkowo uzależnia od uznania przez Sąd na podstawie okoliczności konkretnego przypadku, że udział pełnomocnika z urzędu w sprawie jest potrzebny. Udział pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata lub racy prawnego w sprawie Sąd może uznać za potrzebny, gdy strona wnosząca o jego ustanowienie wykazuje nieporadność, ma trudności z samodzielnym podejmowaniem czynności procesowych albo gdy sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym lub prawnym. (por. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 23 września 1964 r., sygn. akt II PZ 46/64, postanowieniu z dnia 14 stycznia 2002 r., sygn. akt PZ 99/01 i w wyroku z dnia 19 lutego 2010 r. sygn. akt IV CSK 318/09).

Sąd Okręgowy prawidłowo odmówił stronie pozwanej ustanowienia pełnomocnika uznając, iż na obecnym etapie postępowania jego udział nie jest potrzebny. Obecnie sprawa znajduje się na etapie wniesionej przez stronę pozwaną apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 28 listopada 2013 r. Z treści apelacji wynika, że czyni ona zadość wymaganiom formalnym przewidzianym dla tego rodzaju pisma procesowego, w szczególności zawiera wskazanie zakresu zaskarżenia, zwięzłe przedstawienie zarzutów, uzasadnienie zarzutów oraz wnioski o uchylenie zaskarżonego wyroku i odrzucenie pozwu. Nadto w piśmie procesowym z dnia 20 lutego 2014 r. strona pozwana oznaczyła wartość przedmiotu zaskarżenia. Wobec prawomocnego oddalenia zawartego w apelacji wniosku strony pozwanej o zwolnienie od opłaty sądowej od apelacji, warunkiem merytorycznego rozpoznania podniesionych przez stronę pozwaną w apelacji zarzutów jest uzupełnienie braków fiskalnych poprzez uiszczenie przez opłaty sądowej od apelacji. Obowiązek ten spoczywa wyłącznie na stronie pozwanej, nie zaś na pełnomocniku. Na marginesie Sąd Apelacyjny zauważa, że w apelacji podniesiono istotne zagadnienie związane z bytem i kształtem stron postępowania, jednak ta okoliczność nie wpływa na ustanowienie pełnomocnika z urzędu w sytuacji zasadnego oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.